

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
เรื่อง การเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง
โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ. ๒๕๓๙^๑

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๓๑๒/๒๑๖๒๙ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๗ ขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาเพิกถอนทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงของบริษัท ก. สรุปความได้ดังต่อไปนี้

เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในฐานะนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้รับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงให้แก่บริษัท ก. (บริษัทฯ) เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ เพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทอาหาร ผ่านเว็บไซต์ A. และต่อมาบริษัทฯ ได้ขอแก้ไขเพิ่มเติมช่องทางการจำหน่ายสินค้า ผ่านเว็บไซต์ B.

ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคปรากฏว่า บริษัทฯ มีลักษณะการประกอบธุรกิจโดยชักชวนให้เข้าร่วมซื้อคอร์สเรียนออนไลน์ในราคา ๙๗ - ๙๘ บาท ต่อการเรียนรู้ ๓ วัน จากนั้นจะโน้มน้าวใจให้สมัครตัวแทนและซื้อสินค้าของบริษัทฯ โดยกำหนดเงื่อนไขของการเข้าร่วมลงทุน จำนวน ๑๑ ตำแหน่ง เช่น (๑) Distributor (ตัวแทนรายย่อย) ลงทุนในราคา ๒,๕๐๐ บาท (๒) Supervisor ลงทุนในราคา ๒๕,๐๐๐ บาท (๓) Dealer ลงทุนในราคา ๒๕๐,๐๐๐ บาท และสูงสุดตำแหน่ง Emperor Dealer ลงทุนในราคา ๒๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยแม่ทีม (บอส) จะมีการชักชวนให้ประชาชนลงทุน ในราคา ๒๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ลงทุนไม่ต้องมีหน้าร้านในการขายสินค้า เพราะบริษัทฯ จะมีระบบขายสินค้าและจัดส่งให้หากมีการขาย โดยข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามบันทึกคำชี้แจงของผู้เสียหายพบว่า ผู้เสียหายซึ่งสมัครเข้าเรียนคอร์สออนไลน์จะถูกแม่ทีมชักชวนให้ร่วมลงทุนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสอนสร้างเพจ การสอนวิธีการชักชวนให้บุคคลอื่นร่วมลงทุนด้วยการโฆษณา การนำเสนอประวัติของผู้แทนจำหน่ายที่ผ่านความยากลำบากในชีวิตก่อนที่จะเข้ามาร่วมลงทุนกับบริษัทฯ แล้วประสบความสำเร็จ รวมถึงมีนักแสดงที่มีชื่อเสียงมาชักชวนให้ร่วมลงทุน หากสามารถชักชวนให้ลงทุนเป็นตัวแทนจำหน่ายในตำแหน่งดีลเลอร์ เปิดบิลซื้อสินค้าราคา ๒๕๐,๐๐๐ บาท ผู้ชักชวนจะได้รับค่าตอบแทนจากการลงทุนของผู้สมัครรายใหม่ เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ผู้บริโภคจะต้องซื้อสินค้าผ่านตัวแทนจำหน่ายหรือสมาชิกเท่านั้น ไม่สามารถสั่งซื้อสินค้าจากเว็บไซต์ B. ของบริษัทฯ ได้โดยตรง ประกอบกับปรากฏข้อเท็จจริงทางสื่อต่าง ๆ ว่า มีประชาชนได้รับความเสียหายจากการลงทุนกับบริษัทดังกล่าวเป็นจำนวนมาก และกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีการแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีบริษัทฯ กับพวก ที่ได้ร่วมกันชักชวนให้ผู้เสียหายเข้าร่วมซื้อคอร์สเรียนออนไลน์และโน้มน้าวใจให้ซื้อสินค้า โดยกำหนดเงื่อนไขของการซื้อสินค้าในการเข้าร่วมลงทุน มูลค่าความเสียหายมากกว่า ๒,๐๐๐ ล้านบาท

^๑ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๑๑/๓๓๔ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๗ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การพิจารณาเพิกถอนทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมายในประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. ในกรณีที่พฤติการณ์ของผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง ในชั้นนี้ยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เข้าหลักเกณฑ์ที่นายทะเบียน (เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค) จะมีคำสั่งเพิกถอนทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงของผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า รูปแบบการประกอบธุรกิจของบริษัทฯ มีพฤติการณ์และวิธีการขายสินค้าผ่านตัวแทนหรือสมาชิก โดยผู้บริโภคไม่สามารถสั่งซื้อสินค้าจากเว็บไซต์ B. โดยตรง ตามที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ประกอบกับการชักชวนประชาชนให้ร่วมลงทุนซื้อสินค้าในปริมาณมากเกินสมควรอย่างไม่สมเหตุผล ซึ่งวิธีการประกอบธุรกิจของบริษัทฯ ไม่เป็นไปตามที่ได้รับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง และหากนายทะเบียนยังคงให้บริษัทฯ ประกอบธุรกิจดังกล่าวต่อไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อประชาชนได้ ดังนั้น นายทะเบียนตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ จะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๓ (๓) และ (๕) ประกอบมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ออกคำสั่งทางปกครองเพิกถอนทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวได้หรือไม่

๒. กรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าว ถือเป็นเหตุจำเป็นเร่งด่วนหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือจะกระทบต่อประโยชน์สาธารณะอันไม่เป็นเหตุให้กรณีได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ หรือไม่

๓. มาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ ได้กำหนดกรณีการอุทธรณ์คำสั่งนายทะเบียนไว้เฉพาะกรณีการอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา ๔๑/๑ วรรคสอง มาตรา ๔๑/๒ มาตรา ๔๑/๓ หรือมาตรา ๔๒ แต่ไม่ได้กำหนดเรื่องการอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนในกรณีอื่น ดังนั้น การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนทะเบียนของนายทะเบียนในกรณีดังกล่าวจึงต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ หรือไม่

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค) และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า

๑. เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒ บริษัทฯ ได้จดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงซึ่งขายสินค้าผ่านเว็บไซต์เท่านั้น แต่ต่อมามีพฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับข้อร้องเรียนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นมาว่า มีการขายสินค้าในลักษณะที่มีตัวแทนจำหน่ายและมีการสร้างเครือข่ายด้วยการชักชวนให้ประชาชนลงทุนซึ่งจะได้รับค่าตอบแทนจากการหาลูกทีม มีการแบ่งระดับตำแหน่ง และส่วนมากมักชักชวนให้ลงทุนในตำแหน่ง Dealer ซึ่งต้องลงทุนจำนวน ๒๕๐,๐๐๐ บาท มีพฤติการณ์ชักชวนต่าง ๆ เช่น การส่งลิงก์เข้าถึงตัวประชาชนหรือบุคคลเพื่อเชิญชวนให้เข้ามาสมัครคอร์สเรียนออนไลน์ การสร้างเพจ หรือการทำโฆษณา ในราคา ๙๗ - ๙๘ บาท รวมทั้งมีการใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงชักชวนให้ลงทุน ซึ่งประเด็นที่ร้องเรียนส่วนมากเกี่ยวกับการที่ตัวแทนไม่สามารถจำหน่ายสินค้าที่ได้รับมาได้ ส่วนการร้องเรียนที่เกี่ยวกับรูปแบบการหาเครือข่ายสมาชิก สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่งรับทราบ

ในภายหลัง ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้ตรวจสอบภายหลังจากรับเรื่องร้องเรียนแล้วปรากฏว่า ผู้บริโภคไม่สามารถซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ของบริษัทฯ ตามที่แจ้งไว้ ต่อนายทะเบียนได้ แต่จะต้องสมัครเป็นตัวแทนจำหน่ายจึงจะสามารถซื้อสินค้าได้หรือต้องซื้อสินค้าผ่านตัวแทนจำหน่าย อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่สามารถระบุได้ว่า ก่อนหน้าที่จะมีการร้องเรียนหรือมีผู้เสียหายแจ้งความร้องทุกข์นั้น ผู้บริโภคทั่วไปสามารถซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ของบริษัทฯ ได้จริงหรือไม่

๒. เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๕ บริษัทฯ ได้ยื่นขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรง ต่อนายทะเบียนมีคำสั่ง ที่ ๔/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ไม่รับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงให้บริษัทฯ เนื่องจากบริษัทฯ ไม่ได้มีรูปแบบการทำตลาดสินค้าหรือบริการในลักษณะของการนำเสนอขายต่อผู้บริโภคโดยตรง ณ ที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ทำงานของผู้บริโภคหรือผู้อื่น หรือสถานที่อื่นที่มีใช้สถานที่ประกอบการค้าเป็นปกติธุระ อีกทั้งตัวแทนค้าปลีกของบริษัทฯ สามารถนำสินค้าไปจำหน่ายต่อให้แก่ผู้บริโภคตามช่องทางของตัวแทนค้าปลีกเอง ช่องทางใดก็ได้ ตัวแทนค้าปลีกของบริษัทฯ จึงไม่ใช่ “ผู้จำหน่ายอิสระ” และ “ตัวแทนขายตรง” ขาดองค์ประกอบซึ่งเป็นหลักการอันเป็นสาระสำคัญของบทนิยามคำว่า “ขายตรง” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ จึงไม่เข้าข่ายเป็นการประกอบธุรกิจขายตรง

๓. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษบริษัทฯ ในความผิดตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ ต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษแล้ว เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

๔. จำนวนคดีที่ผู้เสียหายร้องเรียนต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีจำนวน ๑,๕๘๓ คดี มูลค่าความเสียหายประมาณ ๓,๒๗๖ ล้านบาท ในชั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ตั้งข้อหาในความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนและความผิดฐานนำเข้าสู่ข้อมูลอันเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ จากนั้นเมื่อสอบสวนจนปรากฏว่าเข้าหลักเกณฑ์เป็นคดีพิเศษ จึงส่งสำนวนการสอบสวนให้กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

คณะกรรมการวิधिปฏิบัติราชการทางปกครองพิจารณาข้อหาหรือของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคประกอบกับข้อเท็จจริงเพิ่มเติมข้างต้นแล้ว มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาสามประเด็น และมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในกรณีที่พฤติการณ์ของผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่จะเข้าหลักเกณฑ์ให้นายทะเบียนเพิกถอนทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้นายทะเบียนจะอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิधिปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ในการออกคำสั่งเพิกถอนทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงได้หรือไม่ เห็นว่า โดยที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรง มีหน้าที่ตามมาตรา ๑๘^๒ แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ ในการรับคำขอจดทะเบียน

^๒มาตรา ๑๘ ให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภครับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการและมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง ติดตามสอดส่องพฤติการณ์ในการประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงและปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

การประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง ติดตามสอดส่องพฤติการณ์ในการประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และมีเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในฐานะนายทะเบียนตามบทนิยามคำว่า “นายทะเบียน” ในมาตรา ๓^๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทำหน้าที่รับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงหรือตลาดแบบตรงตามมาตรา ๔๑^๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนหรือปรากฏต่อนายทะเบียนว่าผู้ประกอบธุรกิจขายตรงหรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงรายได้ประกอบธุรกิจโดยก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคและประชาชน สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจึงเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินการสอบหาข้อเท็จจริงเพื่อเสนอให้คณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรงพิจารณาวินิจฉัย หากปรากฏพฤติการณ์ที่มีลักษณะต้องห้ามหรือมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปจากที่นายทะเบียนได้รับคำขอจดทะเบียนไว้ ซึ่งหากไม่เพิกถอนทะเบียนจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะได้ หรือเป็นกรณีที่อาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อประชาชน ย่อมเป็นหน้าที่และอำนาจของนายทะเบียนที่จะดำเนินการให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งในการปรับใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ ในการเพิกถอนทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงย่อมเป็นหน้าที่และอำนาจของนายทะเบียนที่จะใช้ดุลพินิจพิจารณาวินิจฉัยเพิกถอนทะเบียน โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน

หากนายทะเบียนพิจารณาแล้วเห็นว่า ปรากฏข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคว่า รูปแบบการประกอบธุรกิจของบริษัทฯ มีพฤติการณ์และวิธีการขายสินค้าผ่านตัวแทนหรือสมาชิก โดยผู้บริโภคไม่สามารถสั่งซื้อสินค้าจากเว็บไซต์ตามที่ได้รับจดทะเบียนได้โดยตรง และมีการชักชวนประชาชนให้ร่วมลงทุนซื้อสินค้าในปริมาณมากเกินไปจนสมควรอย่างไม่สมเหตุผล ซึ่งวิธีการประกอบธุรกิจดังกล่าวไม่เป็นไปตามที่ได้รับจดทะเบียน

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“นายทะเบียน” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๔๑ เมื่อได้รับคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงหรือตลาดแบบตรงให้นายทะเบียนพิจารณาและตรวจสอบในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) แผนการจ่ายผลตอบแทนต้องไม่ขัดต่อกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๒) สินค้าหรือบริการมีลักษณะตรงตามที่ได้มีการสื่อสารข้อมูลเพื่อเสนอขาย

(๓) สัญญามีรายการถูกต้องและครบถ้วนตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่า การยื่นคำขออนุญาตต้องตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๘ และผู้ยื่นคำขอมิคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๘/๑ มาตรา ๓๘/๓ หรือมาตรา ๓๘/๔ แล้วให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอนำหลักประกันมาวางต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงหรือตลาดแบบตรง

เมื่อผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนวางหลักประกันตามมาตรา ๓๘/๕ ครบถ้วนแล้วให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงหรือตลาดแบบตรง และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหลักประกันนั้น

การประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง มีประชาชนได้รับความเสียหายจากการลงทุนกับบริษัทดังกล่าวเป็นจำนวนมาก และหากยังคงให้บริษัทฯ ประกอบธุรกิจดังกล่าวต่อไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อประชาชนได้ เมื่อนายทะเบียนพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ไม่อาจนำบทบัญญัติมาตรา ๔๒^๕ แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาใช้เพิกถอนทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงของบริษัทฯ ได้ แต่โดยที่การรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล จึงเป็น “คำสั่งทางปกครอง” ตามบทนิยามในมาตรา ๕^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ จึงเป็นกรณีที่สามารถ

มาตรา ๔๒ เมื่อปรากฏแก่นายทะเบียนว่าผู้ประกอบธุรกิจขายตรงหรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงผู้ใดมีพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามแผนการจ่ายผลตอบแทนตามที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน
- (๒) ไม่รับผิดชอบกับผู้จำหน่ายอิสระต่อผู้บริโภคตามมาตรา ๒๔/๑
- (๓) ไม่แจ้งย้ายสำนักงานต่อนายทะเบียนตามมาตรา ๒๖/๑ หรือมาตรา ๒๙/๑
- (๔) ไม่รายงานเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจต่อนายทะเบียนตามมาตรา ๒๖/๒ หรือมาตรา ๒๙/๒
- (๕) ไม่ใช้ข้อความในการสื่อสารข้อมูลเพื่อเสนอขายสินค้าหรือบริการตามที่กำหนด

ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๒๘

- (๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๘/๑ มาตรา ๓๘/๓ หรือมาตรา ๓๘/๔
- (๗) ไม่วางหลักประกันเพิ่มให้ครบถ้วนภายในสามเดือนนับแต่วันครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๑/๗
- (๘) หุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดตามมาตรา ๔๖ มาตรา ๔๙ มาตรา ๕๑/๓ หรือมาตรา ๕๒/๑

ในกรณีตาม (๒) (๓) หรือ (๔) ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบธุรกิจขายตรงหรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงแก้ไขหรือปรับปรุงให้ถูกต้องภายในเวลาที่นายทะเบียนเห็นสมควรเมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจขายตรงหรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงยังไม่ดำเนินการให้ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสั่งเพิกถอนทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงหรือตลาดแบบตรง แล้วแต่กรณี

ในกรณีตาม (๑) (๕) (๖) (๗) หรือ (๘) ให้นายทะเบียนสั่งเพิกถอนทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงหรือตลาดแบบตรง แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจขายตรงและผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงเป็นนิติบุคคลเดียวกัน ให้นายทะเบียนสั่งเพิกถอนทั้งทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง

เมื่อนายทะเบียนได้มีคำสั่งเพิกถอนทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงหรือตลาดแบบตรงแล้ว ให้แจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ประกอบธุรกิจขายตรงหรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีคำสั่งดังกล่าว

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

ฯลฯ

ฯลฯ

นำหลักเกณฑ์การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ในหมวด ๒ คำสั่งทางปกครอง ส่วนที่ ๖ การเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง มาใช้บังคับแก่กรณีนี้ได้ ในฐานะกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมและมีมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติราชการตามนัยมาตรา ๓^๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ สามารถกระทำได้ ทั้งกรณีที่เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและกรณีที่เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยการเพิกถอนคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การดำเนินการจะเป็นไปตามมาตรา ๕๐^๘ มาตรา ๕๑^๙ และมาตรา ๕๒^{๑๐}

“มาตรา ๓ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนด ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่กำหนด ในกฎหมาย

“มาตรา ๕๐ คำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วน โดยจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้ แต่ถ้าคำสั่งนั้น เป็นคำสั่งซึ่งเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับ การเพิกถอนต้องเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒

“มาตรา ๕๑ การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้เงิน หรือให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้ ให้คำนึงถึงความเชื่อโดยสุจริตของผู้รับประโยชน์ในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองนั้นกับประโยชน์สาธารณะประกอบกัน

ความเชื่อโดยสุจริตตามวรรคหนึ่งจะได้รับความคุ้มครองต่อเมื่อผู้รับคำสั่งทางปกครองได้ใช้ประโยชน์อันเกิดจากคำสั่งทางปกครองหรือได้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไปแล้วโดยไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้หรือการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ผู้นั้นต้องเสียหายเกินควรแก่กรณี

ในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้รับคำสั่งทางปกครองจะอ้างความเชื่อโดยสุจริตไม่ได้

(๑) ผู้นั้นได้แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง หรือข่มขู่หรือชักจูงใจโดยการให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์อื่นใดที่มีชอบด้วยกฎหมาย

(๒) ผู้นั้นได้ให้ข้อความซึ่งไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนในสาระสำคัญ

(๓) ผู้นั้นได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองในขณะที่ได้รับคำสั่งทางปกครองหรือการไม่รู้นั้นเป็นไปโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ในกรณีที่เพิกถอนโดยให้มีผลย้อนหลัง การคืนเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ผู้รับคำสั่งทางปกครองได้ไป ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยลาภมิควรได้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ โดยอนุโลม โดยถ้าเมื่อใดผู้รับคำสั่งทางปกครองได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองหรือควรได้รู้เช่นนั้นหากผู้นั้นมิได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้ถือว่าผู้นั้นตกอยู่ในฐานะไม่สุจริตตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป และในกรณีตามวรรคสาม ผู้นั้นต้องรับผิดชอบในการคืนเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้รับไปเต็มจำนวน

“มาตรา ๕๒ คำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๕๑ อาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนได้ แต่ผู้ได้รับผลกระทบจากการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนความเสียหายเนื่องจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองได้ และให้นำความในมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ต้องร้องขอค่าทดแทนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่ได้รับแจ้งให้ทราบถึงการเพิกถอนนั้น

ค่าทดแทนความเสียหายตามมาตรานี้จะต้องไม่สูงกว่าประโยชน์ที่ผู้นั้นอาจได้รับหากคำสั่งทางปกครองดังกล่าวไม่ถูกเพิกถอน

และการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย การดำเนินการจะเป็นไปตามมาตรา ๕๓^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่าเป็นกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

๑. หากในขณะที่ยื่นคำขอจดทะเบียน บริษัทฯ จดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงและมีเจตนาที่จะประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงโดยการขายสินค้าให้ผู้บริโภคผ่านทางเว็บไซต์เท่านั้น ไม่มีระบบการรับสมัครสมาชิกเพื่อเป็นตัวแทนจำหน่ายซึ่งเป็นการประกอบธุรกิจตรงตามที่ได้รับจดทะเบียน แต่ต่อมาพบว่าบริษัทฯ มีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป โดยเปลี่ยนมาใช้ระบบการรับสมัครสมาชิกเพื่อเป็นตัวแทนจำหน่ายและผู้บริโภคทั่วไปไม่สามารถซื้อสินค้าผ่านทางเว็บไซต์ได้อีก กรณีเช่นนี้จะต้องนำบทบัญญัติเรื่องการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายตาม

^{๑๑}มาตรา ๕๓ คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งไม่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่งทางปกครองอาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยให้มีผลตั้งแต่ขณะที่เพิกถอนหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่คงต้องทำคำสั่งทางปกครองที่มีเนื้อหาทำนองเดียวกันนั้นอีก หรือเป็นกรณีที่การเพิกถอนไม่อาจกระทำได้เพราะเหตุอื่น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ของบุคคลภายนอกประกอบด้วย

คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่งทางปกครองอาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยให้มีผลตั้งแต่ขณะที่เพิกถอน หรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้เฉพาะเมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้

(๑) มีกฎหมายกำหนดให้เพิกถอนได้หรือมีข้อสงวนสิทธิให้เพิกถอนได้ในคำสั่งทางปกครองนั้นเอง

(๒) คำสั่งทางปกครองนั้นมีข้อกำหนดให้ผู้รับประโยชน์ต้องปฏิบัติ แต่ไม่มีการปฏิบัติภายในเวลาที่กำหนด

(๓) ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เช่นนี้ในขณะที่ทำคำสั่งทางปกครองแล้วเจ้าหน้าที่คงจะไม่ทำคำสั่งทางปกครองนั้น และหากไม่เพิกถอนจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะได้

(๔) บทกฎหมายเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากมีบทกฎหมายเช่นนี้ในขณะที่ทำคำสั่งทางปกครองแล้วเจ้าหน้าที่คงจะไม่ทำคำสั่งทางปกครองนั้น แต่การเพิกถอนในกรณีนี้ให้กระทำได้เท่าที่ผู้รับประโยชน์ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือยังไม่ได้รับประโยชน์ตามคำสั่งทางปกครองดังกล่าว และหากไม่เพิกถอนจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะได้

(๕) อาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อประชาชนอันจำเป็นต้องป้องกันหรือขจัดเหตุดังกล่าว

ในกรณีที่มีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเพราะเหตุตามวรรคสอง (๓) (๔) และ (๕) ผู้ได้รับประโยชน์มีสิทธิได้รับค่าทดแทนความเสียหายอันเกิดจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองได้ และให้นำมาตรา ๕๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้เงินหรือให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้ อาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยให้มีผลย้อนหลังหรือไม่มีผลย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) มิได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติล่าช้าในอันที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครอง

(๒) ผู้ได้รับประโยชน์มิได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติล่าช้าในอันที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขของคำสั่งทางปกครอง

ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๕๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๓^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาพิจารณาเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง

๒. แต่หากในขณะที่บริษัทฯ ยื่นคำขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง และแจ้งต่อนายทะเบียนว่าจะประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงโดยการขายสินค้าให้ผู้บริโภคผ่านทางเว็บไซต์ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า บริษัทฯ มีเจตนาที่จะนำระบบการรับสมัครสมาชิกเพื่อเป็นตัวแทนจำหน่าย และไม่ได้มีเจตนาจะประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงในการขายสินค้าให้ผู้บริโภคผ่านทางเว็บไซต์ (ผู้บริโภคไม่สามารถซื้อสินค้าผ่านทางเว็บไซต์) มาตั้งแต่ต้น ณ เวลาที่ได้ยื่นขอจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงซึ่งเป็นการประกอบธุรกิจที่ไม่ตรงตามที่ได้รับจดทะเบียน กรณีเช่นนี้จะเป็นการออกคำสั่งทางปกครองที่มีการแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จทำให้นายทะเบียนสำคัญผิด เป็นการจดทะเบียนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะต้องนำบทบัญญัติเรื่องการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๕๐^{๑๓} มาตรา ๕๑^{๑๔} และมาตรา ๕๒^{๑๕} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาพิจารณาเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง

ทั้งนี้ เป็นไปตามแนวความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในเรื่องเสร็จที่ ๓๒๓/๒๕๖๒^{๑๖} และเรื่องเสร็จที่ ๖๙๑/๒๕๖๕^{๑๗}

อย่างไรก็ดี เนื่องจากข้อเท็จจริงยังไม่สามารถรับฟังให้เป็นที่ยุติได้ว่าในการรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงของบริษัทฯ นั้น เป็นกรณีที่กระทำโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมาตั้งแต่ต้นในเวลานายทะเบียนมีคำสั่งรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง จึงสมควรที่นายทะเบียนและคณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรงจะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามหน้าที่และอำนาจของนายทะเบียนและคณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๐^{๑๘} มาตรา ๔๑/๕^{๑๙}

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๑, ข้างต้น

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

^{๑๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙, ข้างต้น

^{๑๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๐, ข้างต้น

^{๑๖}บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ไปใช้บังคับกับการเพิกถอนใบอนุญาตนำเข้าเศษพลาสติกตามพระราชบัญญัติการส่งออกป้อนและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุดที่ นร ๐๙๑๑/๖๐ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^{๑๗}บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การเพิกถอนและการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง กรณีการประเมินภาษีสรรพสามิตโดยพนักงานเจ้าหน้าที่สังกัดกรมศุลกากร ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๑๑/๒๑๓ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^{๑๘}มาตรา ๔๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้อง มาให้คำชี้แจง หรือให้ส่งเอกสารและหลักฐานที่จำเป็นมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้

^{๑๙}มาตรา ๔๑/๕ เมื่อมีผู้ร้องเรียนหรือปรากฏต่อนายทะเบียนว่าผู้บริโภคผู้ใดได้รับความเสียหายจากเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ประกอบธุรกิจขายตรงหรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงไม่ปฏิบัติตามสัญญาซื้อขายสินค้าหรือบริการหรือตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ผู้ประกอบธุรกิจขายตรงหรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงถูกเพิกถอนทะเบียนตามมาตรา ๔๒

(มีต่อหน้าถัดไป)

และมาตรา ๑๓^{๒๐} (๓) และ (๗) แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ เพื่อพิจารณาว่า ในการเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนนั้นจะสามารถนำบทบัญญัติใดในเรื่องการเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาใช้บังคับ

ประเด็นที่สอง หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือจะกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ เป็นกรณีที่เข้าข้อยกเว้นการให้คู่กรณีมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนออกคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ หรือไม่ เห็นว่า ในการพิจารณาออกคำสั่งเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ หากปรากฏว่า ข้อเท็จจริงที่นายทะเบียนใช้เป็นเหตุในการเพิกถอนดังกล่าวเป็นกรณีที่เข้าข้อยกเว้นการให้คู่กรณีมีโอกาสได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน ตามมาตรา ๓๐^{๒๑} วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ นายทะเบียน

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๙)

ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบหาข้อเท็จจริงโดยเร็วและให้รับฟังคำชี้แจงของผู้ประกอบธุรกิจขายตรงหรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงซึ่งถูกกล่าวหาประกอบด้วย และเสนอคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

^{๒๐}มาตรา ๑๓ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้จำหน่ายอิสระ ตัวแทนขายตรง ผู้ประกอบธุรกิจขายตรง หรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง

(๒) แจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค ในการนี้ จะระบุชื่อสินค้าหรือบริการ หรือชื่อของผู้จำหน่ายอิสระ ตัวแทนขายตรง ผู้ประกอบธุรกิจขายตรง หรือผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงด้วยก็ได้

(๓) กำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจขายตรงและผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง รวมทั้งติดตามสอดส่องพฤติการณ์ในการประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง

(๔) วางระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) พิจารณาวินิจฉัยการอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน

(๖) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการกำกับดูแล

รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

(๗) สอดส่องเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้ปฏิบัติการตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินคดีในความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) เสนอแนะในการออกกฎกระทรวง ตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) เรื่องอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอแนะมายังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

^{๒๑}มาตรา ๓๐ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

ความในวรรคหนึ่งมีให้นำมาใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่จะเห็นสมควรปฏิบัติเป็นอย่างอื่น

(๑) เมื่อมีความจำเป็นรีบด่วนหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือจะกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

(๒) เมื่อจะมีผลทำให้ระยะเวลาที่กฎหมายหรือกฎหมายกำหนดไว้ในการทำคำสั่งทางปกครองต้องล่าช้าออกไป

(มีต่อหน้าถัดไป)

ย่อมสามารถออกคำสั่งเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้ โดยไม่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสได้รับทราบข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน ทั้งนี้ เป็นไปตามแนวความเห็นที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้วินิจฉัยไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๒๑๐/๒๕๔๙^{๒๒}

ประเด็นที่สาม การอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนตามข้อหาหรือนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ หรือไม่ เห็นว่า เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ แล้ว แม้ว่าคณะกรรมการขายตรงและตลาดแบบตรงจะมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๓^{๒๓} (๕) แต่กรณีดังกล่าวนี้ ไม่ต้องด้วยมาตรา ๔๓^{๒๔} และไม่มีบทบัญญัติอื่นของพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงที่กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์ไว้ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรง โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว จึงต้องนำหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาใช้บังคับ อันเป็นไปตามหลักการทั่วไปตามที่กำหนดในมาตรา ๓^{๒๕} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ทั้งนี้ เป็นไปตามแนวความเห็นที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้วินิจฉัยไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๔๐๔/๒๕๖๖^{๒๖}

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๖๗

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒๑)

(๓) เมื่อเป็นข้อเท็จจริงที่คู่กรณีนั้นเองได้ให้ไว้ในคำขอ คำให้การ หรือคำแถลง

(๔) เมื่อโดยสภาพเห็นได้ชัดในตัวเองว่าการให้โอกาสดังกล่าวไม่อาจกระทำได้

(๕) เมื่อเป็นมาตรการบังคับทางปกครอง

(๖) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ให้โอกาสตามวรรคหนึ่ง ถ้าจะก่อให้เกิดผลเสียอย่างร้ายแรงต่อ

ประโยชน์สาธารณะ

^{๒๒}บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การออกคำสั่งเพิกถอนรายการทะเบียนหรือหลักฐานทางทะเบียนราษฎร และคำสั่งเพิกถอนรายการบัตรหรือบัตรประจำตัวประชาชน ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๙ ถึงอธิบดีกรมการปกครอง

^{๒๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๐, ข้างต้น

^{๒๔}มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ผู้ได้รับคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๔๑/๑ วรรคสอง มาตรา ๔๑/๒ มาตรา ๔๑/๗ หรือมาตรา ๔๒ ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว ให้มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับหนังสือแจ้งคำสั่ง

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

^{๒๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

^{๒๖}บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การแจ้งและการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๑๑/๒๒ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี